

АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА О ПОЈАВНИМ ОБЛИЦИМА И УЧЕСТАЛОСТИ ВРШЊАЧКОГ НАСИЉА У ШКОЛСКОЈ 2025/2026. ГОДИНИ

Са циљем праћења и евидентирања манифестних форми насилних образаца понашања и њихове учесталости у нашој школи, а у складу са Планом заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, у школи је спроведено кратко интерно истраживање међу ученицима школе о појавним облицима и учесталости насиља међу ученицима.

У истраживању су учествовали ученици IV-VIII разреда матичне школе. Испитивање је било анонимно. Коришћена је скала процене вршњачког насиља (инструмент појавних облика и учесталости вршњачког насиља међу децом) прилагођена условима наше школе са циљем добијања што потпунијих информација о проблему насиља у школи, како би се на адекватан начин могле планирати будуће превентивне мере. Скала садржи 30 тврдњи од којих се 10 односи на позитивне поступке деце у односима једних са другима, а 20 на негативне (насилне у ширем смислу). То је дало могућност да се испита колико су учестали како негативни тако и пожељни обрасци понашања у нашој школи. Анкетирање ученика је спроведено током априла месеца школске 2025/2026. године.

На основу резултата спроведеног истраживања, изводи се закључак да су **појавни облици насиља у школи ретки**, спорадични и да се крећу у границама очекиваног понашања ученика у школској средини, **а пожељни обрасци понашања** у међусобним односима истовремено на **задовољавајуће високом нивоу** (уз могућност даљег унапређивања). Резултати истраживања, такође указују на активности које убудуће треба предузимати на нивоу школе како би се показане релативно висока стопа позитивних искустава односно ниска стопа насилних форми понашања одржале. Активности са овим у вези треба пре свега везати за континуирану едукацију ученика о појавним облицима насиља односно о примерима добре праксе у социјалним односима. Циљ ових активности би требало да буде оспособљавање ученика да насилне облике понашања препознају и адекватно на њих реагују, као и њихово пуно укључивање у задатке који се односе на превенцију и правилно интервенисање у ситуацијама насиља у школи. Такође, циљ свих превентивних активности јесте и да се ученицима укаже на поступке који су добри, пожељни и прихватљиви како би се као такви учврстили и даље развијали.

Резултати ће бити представљени табеларно.

Табела 1. Процена **позитивних** образаца понашања

Учесталост појавних облика насиља		
Често	Ретко	Никад
61%	23%	16%

Следи табеларни приказ одговора ученика на свако појединачно питање из упитника које се односило на социјално пожељне облике понашања.

Табела 2. Процентуално изражени одговори ученика на **позитивно** конотиране тврдње

	Тврдње	Никад	Ретко	Често
Ове школске године у школи или ван ње, неко од ученика:				
1.	ми је реко /ла нешто лепо	4%	19%	77%
2.	ми је нешто поклонио/ла	50%	23%	27%
3.	ми је позајмио/ла нешто што ми је било потребно	9%	23%	68%
4.	је причао/ла са мном о о моди, музици, филмовима...	23%	50%	27%
5.	ми је помогао/ла око неког задатка за школу	9%	14%	77%
6.	је поделио нешто са мном	4%	36%	60%
7.	је причао/ла са мном о нечему занимљивом	9%	4%	87%
8.	је учинио да се осећам добро	9%	18%	73%
9.	се према мени понашао/ла љубазно и са поштовањем	9%	23%	68%
10.	ми је испричао/ла виц	32%	23%	45%

Из табеларних приказа резултата се може видети да **61% ученика често доживљава да се други према њима опходе лепо, 23% њих то ретко доживљава, док 16% ученика тврди да никада не доживљава позитивна искуства у односима са другима.** Најчешћа лепа искуства су, према сведочењу деце: причање о нечему занимљивом, помагање око школских задатака као и искуство да им је неко нешто лепо рекао. С друге стране, 50% испитаника наводи да им никада нико ништа није поклонио (најређе лепо искуство) и чак 32% њих да им никада нико није испричао неку шалу.

Табела 3. Процена **негативних** образаца понашања

Учесталост појавних облика насиља		
Често	Ретко	Никад
10%	16%	74%

Следи табеларни приказ одговора ученика на свако појединачно питање из упитника које се односило на непожељне (насилне) обрасце понашања.

Табела 4. Процентуално изражени одговори ученика на **негативно** конотиране тврдње

	Тврдње	Никад	Ретко	Често
Ове школске године у школи или ван ње, неко од ученика:				
1.	ме је вређао/ла	77%	9%	14%
2.	је рекао/ла нешто ружно о мојој породици	82%	17%	3%
3.	је био/ла зао/ла према мени зато што сам другачији/а	86%	7%	9%
4.	је рекао/ла да ће ме претући	91%	23%	27%
5.	је покушао/ла да ме натера да му/јој дам новац	92%	4%	4%
6.	је покушао/ла да ме застраши	77%	22%	1%
7.	је био завидљив због нечега што сам ја урадио/ла	64%	36%	/
8.	ме је слагао/ла	54%	17%	29%
9.	је навео/ла друге из разреда да се удруже против мене	77%	7%	14%
10.	је покушао/ла да ме наведе да повредим неког другог	78%	22%	/
11.	ме је исмевао/ла и то ме је повредило	82%	14%	4%
12.	је покушао/ла да ме физички повреди	73%	4%	23%
13.	је узео/ла нешто од мене без мог одобрења	77%	4%	19%
14.	ме је натерао/ла да урадим нешто што не желим	82%	9%	9%

15.	је викао/ла на мене	77%	9%	14%
16.	је покушао/ла да уништи / поломи нешто што је моје	73%	27%	/
17.	је покушао/ла да ме саплете	46%	27%	27%
18.	је покушао/ла да ме удари	68%	9%	23%
19.	ме је назвао/ла погрдним именом	59%	27%	14%
20.	је учинио/ла да се осећам лоше	64%	27%	9%

Из табеларних приказа негативних искустава ученика у односима једних са другима се изводи да **74% ученика никада у школи не доживљава негативна искуства (различите видове насиља), 16% их доживљава ретко, а 10% ученика често.** Најчешћа негативна искуства ученика су: неко их је лагао; неко им је рекао да ће их претући, неко је покушао да их саплете.

Закључци:

Из овако спроведеног истраживања се у целини посматрано могу извести следећи закључци:

- Насилни облици понашања међу вршњацима у школи су ретки. Пре се може говорити о очекиваним обрасцима понашања у школској средини који се притом најчешће односе на непримерено вербално, социјално и физичко поступање према другима, него на било који облик насилног (агресивног) понашања.
- Најчешћи (иако ретки) облици вршњачког насилног понашања су: лагање, покушаји саплитања и претње да ће бити претучени.
- Истовремено, велики број ученика у школи доживљава позитивна искуства (причање о нечему занимљивом, помагање око школских задатака као и искуство да им је неко нешто лепо рекао).
- Најређа лепа искуства су примање поклона и причање шала.

Посредно се може закључити и следеће:

- Превентивне активности против сваког облика дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања које се предузимају у школи јесу ефикасне.
- Сви интервентни поступци који се предузимају у ретким насилним ситуацијама су смислени и делотворни.

Препоруке за даљи рад:

Резултати спроведеног истраживања упућују на активности које би требало предузимати у школи, како би се појавни облици насиља задржали на показаном ниском нивоу односно свели на најмању могућу меру:

- на ЧОС-евима са ученицима продискутовати резултате овог истраживања / тражити од њих предлоге за даље унапређење социјалне климе у школи;
- спроводити континуирано, добро организовано, планирано и систематско информисање ученика (кроз часове редовне наставе, слободне активности и часове одељењске заједнице) о насилним облицима понашања, врстама и нивоима насиља, као и о мерама заштите и систему интервенисања који у школи постоји са циљем да их заштити од било које форме насиља, злостављања и занемаривања како би они били у стању да препознају одређене обрасце понашања као насилне и на њих адекватно реагују;

- едуковати ученике о нужности пријављивања насилних образаца понашања у школи и развијати код њих одговорност за властите поступке као и свест о неопходности учешћа у свим превентивним и интервентним активностима;
- развијати поверење код ученика у наставнике и остале запослене у школи који су законски, а пре свега морално, обавезани да ученике штите и чине да се осећају безбедно и сигурно у школској средини;
- систематски, плански и одлучно интервенисати у свакој (евентуалној) насилној ситуацији према постојећој подели задужења и одговорности међу свим учесницима у образовно-васпитном процесу;
- превентивно деловати на свим нивоима са циљем спречавања дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања ученика (развијати културу узајамног помагања, даривања, поверљивог разговарања и доживљавања пријатних искустава у међусобним односима генерално; организовати предавања, трибине, дискусије, радионице на теме насиља, конструктивног решавања проблема и конфликта, борбе против предрасуда и сл.; организовати спортске и културно – уметничке манифестације са циљем зближавања и развијања толеранције међу ученицима, континуирано саветодавно радити са ученицима и пружати им неопходну подршку у школском животу).

06. 05. 2026.

Мирела Хаџибрахимовић, психолошкиња

